
Raghuvansha by Kalidas Chapter 2

ரகு⁴வம்ஸம் ஸர்க:³ 2 காலிதா³ஸக்ரு³தம்

Document Information

Text title : raghuvansha2

File name : raghuvansha2.itx

Category : major_works, kAlidAsa

Location : doc_z_misc_major_works

Author : kalidasa

Transliterated by : Mrs and Mr H Desiraju Rao and Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Proofread by : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Latest update : April 28, 2005

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

Raghuvansha by Kalidas Chapter 2

ரகு⁴வம்ஸம் ஸர்க:³ 2 காலிதா³ஸக்ரு³தம்

அத² ப்ரஜாநாமதி⁴ப: ப்ரபா⁴தே ஜாயாப்ரதி³க்³ராஹிதக்³ந்த⁴மால்யாம் |
வநாய பீதப்ரதி³ப³த்³த⁴வத்ஸாம் யஸோத⁴நோ தே⁴நும்ரு³ஷேர்முமோச || 2-1 ||

தஸ்யா: கு²ர்ந்யாஸபவித்ரபாம்ஸுமபாம்ஸுலாநாம் து⁴ரி கீர்தநீயா |
மார்க³ம் மநுஷ்யேஸ்வரத⁴ர்மபத்நீ ஸ்ருதேரிவார்த²ம் ஸ்ம்ரு³திரந்வக்³ச்ச²த் || 2-2 ||

நிவர்த்ய ராஜா த³யிதாம் த³யாலுஸ்தாம் ஸௌரபே⁴யீம் ஸுரபி⁴ர்யஸோபி:⁴ |
பயோத⁴ரீபூ⁴தசது:ஸமுத்³ராம் ஜுகோ³ப கோ³ரூபத⁴ராமிவோர்வீம் || 2-3 ||

வ்ரதாய தேநாநுசரேண தே⁴நோர்ந்யஷேதி⁴ ஸேஷோ⁵ப்யநுயாயிவர்க:³ |
ந சாந்யதஸ்தஸ்ய ஸரீரரக்ஷா ஸ்வவீர்யகு³ப்தா ஹி மநோ: ப்ரஸுதி: || 2-4 ||

ஆஸ்வாத³வத்³பி:⁴ கவலஸ்த்ரு³ணாநாம் கந்ரு³யநைர்த³ம்ஸநிவாரணை:ஸ்ச |
அப்யாஹதை: ஸ்வைரக்³தைஸ்ச தஸ்யா: ஸம்ராட் ஸமாராத⁴நதத்தப்ரோ⁵பூ⁴த் || 2-5 ||

ஸ்தி²த: ஸ்தி²தாமுச்சலித: ப்ரயாதாம் நிக்ஷேது³ஷீமாஸநப³ந்த⁴தீ⁴ர: |
ஜலாபி⁴லாஷீ ஜலமாத³தா³நாம் சா²யேவ தாம் பூ⁴பதிரந்வக்³ச்ச²த் || 2-6 ||

ஸ ந்யஸ்தசிஹ்நாமபி ராஜலக்ஷமீம் தேஜோவிஸேஷாநுமிதாம் த³தா⁴ந |
ஆஸீத்³நாவிஷ்க்ரு³ததா³நராஜிரந்தர்மதா³வஸ்த² இவ த்³விபேந்த்³ர: || 2-7 ||

லதாப்ரதானோத்³க்³ரதி²தை: ஸ கேஸைரதி⁴ஜ்யத⁴ந்வா விசசார தா³வம் |
ரக்ஷாபதே³ஸாந்முநிஹோமதே⁴நோர்வந்யாந்விநேஷ்யந்நிவ து³ஷ்டஸத்த்வாந் || 2-8 ||

விஸ்ரு³ஷ்டபார்ஸ்வாநுசரஸ்ய தஸ்ய பார்ஸ்வத்³ருமா: பாஸப்⁴ரு³தா ஸமஸ்ய |
உதீ³ர்யாமாஸுரிவோந்மதா³நாமாலோகஸப்³த³ம் வயஸாம் விராவை: || 2-9 ||

மருத்ப்ரயுக்தாஸ்ச மருதஸகா²ப⁴ம் தமர்ச்யமாராத³பி⁴வர்தமாநம் |
அவாகிரந்பா³ல்லதா: ப்ரஸுநைரரசாரலாஜைரிவ பௌரகந்யா: || 2-10 ||

த⁴நுர்ப்⁴ரு³தோ⁵ப்யஸ்ய த³யார்த்³ரபா⁴வமாக்²யாதமந்த:கரணீர்விஸங்கை: |
விலோகயந்த்யோ வபுராபுரக்ஷணம் ப்ரகாமவிஸ்தாரப²ஸம் ஹரிணய: || 2-11 ||

ஸ கீசகைர்மாருதபூர்ணரந்த⁴ரை: கூஜத்³பி⁴ராபாதி³தவம்ஸக்ரு³த்யம் |

ஸூர்வரவ குஞ்ஜேஷு யஸ: ஸ்வமுச்சைருத்³கீ³யமாநம் வநதே³வதாபி:4 || 2-12 ||

ப்ரு³க்தஸ்துஷாரைர்கி³ரிநிர்ஜ²ராணமநோகஹாகம்பிதபுஷ்பக³ந்த⁴ |

தமாதபக்லாந்தமநாதபத்ரமாசாரபூதம் பவநோ நிஷேவே || 2-13 ||

ஸஸாம வ்ரு³ஷ்ட்யாபி விநா த³வாக்³நிராஸீத்³விஸேஷா ப²லபுஷ்பவ்ரு³த்தி:4 |

ஊநம் ந ஸத்தவேஷ்வதி⁴கோ ப³பா³தே⁴ தஸ்மிந்வநம் கோ³ப்தரி கா³ஹமாநே || 2-14 ||

ஸஞ்சாரபூதாநி தி³க³ந்தராணி க்ரு³த்வா தி³நாந்தே நிலயாய க³ந்தும் |

ப்ரசக்ரமே பல்வவராக³தாம்ரா ப்ரபா⁴ பதங்க³ஸ்ய முநேர்ச்ச தே⁴நு: || 2-15 ||

தாம் தே³வதாபித்ரதிதி²க்ரியார்தா²மந்வக்³யயௌ மத்⁴யமலோகபால: |

ப³பௌ⁴ ச ஸா தேந ஸதாம் மதேந ஸ்ரத்³தே⁴வ ஸாக்ஷாத்³விதி⁴நோபபந்நா || 2-16 ||

ஸ பல்வலோத்தீர்ணவராஹ்யூதா²ந்யாவாஸவ்ரு³க்ஷோந்முக்²ப்³ர்ஹிணாநி |

யயௌ ம்ரு³காத்⁴யாஸிதஸாத்³வலாநி ஸ்யாமாயமாநாநி வநாநி பஸ்யந் || 2-17 ||

ஆபீநபா⁴ரோத்³வஹந்ப்ரயத்நாத்³க்³ரு³ஷ்டிர்கு³ருத்வாத்³வபுஷோ நரேந்த்³ர: |

உபா⁴வலஞ்சக்ரதுரஞ்சிதாப்யாம் தபோவநாவ்ரு³த்திபத்²ம் க³தாப்யாம் || 2-18 ||

வஸிஷ்ட²தே⁴நோரநுயாயிநம் தமாவர்தமாநம் வநிதா வநாந்தாத் |

பபௌ நிமேஷாலஸபக்ஷமபங்க்திருபோஷிதாப்யாமிவ லோசநாப்யாம் || 2-19 ||

புரஸ்க்ரு³தா வர்த்மநி பார்தி²வேந ப்ரத்யுத்³க³தா பார்தி²வதா⁴ர்மபத்ந்யா |

தத³ந்தரே ஸா விரராஜ தே⁴நுர்தி³நக்ஷபாமத்⁴யக³தேவ ஸந்த⁴யா || 2-20 ||

ப்ரத³க்ஷிணீக்ரு³த்ய பயஸ்விநீம் தாம் ஸுத³க்ஷிண ஸாக்ஷதபாத்ரஹஸ்தா |

ப்ரணம்ய சாநர்ச விஸாலமஸ்யா: ஸ்ரு³ங்கா³ந்தரம் த³வாரமிவார்த²ஸித்³தே:4 || 2-21 ||

வத்ஸோத்ஸுகாபி ஸ்திமிதா ஸபர்யாம் ப்ரத்யக்³ரஹீத்ஸேதி நநது³துஸ்தௌ |

ப⁴க்த்யோபபந்நேஷு ஹி தத்³விதா⁴நாநாம் ப்ரஸாத³சிஹ்நாநி புர:ப²லாநி || 2-22 ||

கு³ரோ: ஸதா³ரஸ்ய நிபீட்³ய பாதௌ³ ஸமாப்ய ஸாந்த⁴யம் ச விதி⁴ம் தி³ஸீப: |

தோ³ஹாவஸாநே புநரேவ தோ³க்³த⁴ரீம் பே⁴ஜே பு⁴ஜோச்சி²ந்நரிபுர்நிஷண்ணம் || 2-23 ||

தாமந்திகந்யஸ்தப³லிப்ரதீ³பாமந்வாஸ்ய கோ³ப்தா க்³ரு³ஹிணீஸஹாய: |

க்ரமேண ஸுப்தாமநு ஸம்விவேஸ ஸுப்தோத்தி²தாம் ப்ராதரநாத³திஷ்ட²த் || 2-24 ||

இத்த²ம் வ்ரதம் தா⁴ரயத: ப்ரஜூர்த²ம் ஸமம் மஹிஷ்யா மஹநீயகீர்தே: |

ஸப்த வ்யதீயுஸ்த்ரிகு³ணநி தஸ்ய தி³நாநி தீ³நோத்³த⁴ரணோசிதஸ்ய || 2-25 ||

அந்யேத்³யுராத்தமாநுசரஸ்ய பா⁴வம் ஜிஜ்ஞாஸமாநா முநிஹோமதே⁴நு: |
க³ங்கா³ப்ரபாதாந்தவிருட⁴ஸஷ்பம் கௌ³ரீகு³ரோர்க³ஹ்வரமாவிவஸ || 2-26 ||

ஸா து³ஷ்ப்ரத⁴ர்ஷா மநஸாபி ஹிம்ஸ்ரையித்யத்³ரிஸோபா⁴ப்ரஹிதேக்ஷணேந |
அலக்ஷிதாப்³யுத்பதநோ ந்ரு³பேண ப்ரஸஹ்ய ஸிம்ஹ: கில தாம் சகர்ஷ || 2-27 ||

தத்³யமாக்க்ரந்தி³தமார்தஸாதோ⁴ர்கு³ஹாநிப்³த்³த⁴ப்ரதிஸப்³த்³தீ³ர்க⁴ம் |
ரஸ்மிஷ்விவாதா³ய நகே³ந்த்³ரஸக்தாம் நிவர்தயாமாஸ ந்ரு³பஸ்ய த்³ரு³ஷ்டிம் || 2-
28 ||

ஸ பாடலாயாம் க³வி தஸ்தி²வாம்ஸம் த⁴நுர்த⁴ர: கேஸரிணம் த³த³ர்ஸ |
அதி⁴த்யகாயாமிவ தா⁴துமய்யாம் லோத்⁴ரத்³ருமம் ஸாநுமத: ப்ரபு²ல்லம் || 2-29 ||

ததோ ம்ரு³கே³ந்த்³ரஸ்ய ம்ரு³கே³ந்த்³ரகா³மீ வதா⁴ய வத்யஸ்ய ஸரம் ஸரண்ய: |
ஜாதாபி⁴ஷங்கோ³ ந்ரு³பதிர்நிஷங்கா³து³த்³த⁴ர்துமைச்ச²த்ப்ரஸபோ⁴த்³த்³ரு³தாரி: || 2-
30 ||

வாமேதரஸ்தஸ்ய கர: ப்ரஹர்தூர்நக²ப்ரபா⁴பூ⁴ஷிதகங்கபத்ரே |
ஸக்தாங்கு³வி: ஸாயகபுங்க² ஏவ சித்ரார்பிதாரம்ப⁴ இவாவதஸ்தே² || 2-31 ||

பா³ஹுப்ரதிஷ்டம்ப⁴விவ்ரு³த்³த⁴மந்யுரப்³யர்ணமாக³ஸ்க்ரு³தமஸ்ப்ரு³ஸத்³பி:⁴ |
ராஜா ஸ்வதேஜோபி⁴ரத்³ஹ்யதாந்தர்போ⁴கீ³வ மந்த்ரௌஷதி⁴ருத்³த⁴வீர்ய: || 2-32 ||

தமார்யக்³ரு³ஹ்யம் நிக்³ரு³ஹீததே⁴நுர்மநுஷ்யவாசா மநுவம்ஸகேதும் |
விஸ்மாயயந்விஸ்மிதமாத்மவ்ரு³த்தௌ ஸிம்ஹோருஸத்த்வம் நிஜகா³த³ ஸிம்ஹ: ||
2-33 ||

அலம் மஹீபால தவ ஸ்ரமேண ப்ரயுக்தமப்யஸ்த்ரமிதோ வ்ரு³தா² ஸ்யாத் |
ஸ பாத³போந்முலநஸக்தி ரம்ஹ: ஸிலோச்சயே மூர்ச்ச²தி மாருதஸ்ய || 2-34 ||

கைலாஸகௌ³ரம் வ்ரு³ஷமாருரகோ: பாதா³ர்பணநுக்³ரஹ்பூதப்ரு³ஷ்ட²ம் |
அவேஹி மாம் கிங்கரமஷ்டமூர்தே: கும்போ⁴த³ரம் நாம நிகும்ப⁴மித்ரம் || 2-35 ||

அமும புர: பஸ்யநி தே³வதா³ரும் புத்ரீக்ரு³தோஸௌ வ்ரு³ஷப⁴த்⁴வஜேந |
யோ ஹேமகும்ப⁴ஸ்தநநி:ஸ்ரு³தாநாம் ஸ்கந்த³ஸ்ய மாது: பயஸாம் ரஸஜ்ஞ: || 2-36 ||

கண்ரு³யமாநேந கடம் கதா³சித்³வந்யத்³விபேநோந்மதி²தா த்வக³ஸ்ய |
அதை²நமத்³ரேஸ்தநயா ஸுஸோச ஸேநாந்யமாலீ⁴மிவாஸுராஸ்த்ரைய: || 2-37 ||

ததா³ப்ர⁴ரு³த்யேவ வந்த³விபாநாம் த்ராஸார்த²மஸ்மிந்நஹமத்³ரிசுகுஷௌ |
வ்யாபரித: ஸூலி⁴ரு³தா விதா⁴ய ஸிம்ஹத்வமங்காக³தஸுத்தவவ்ரு³த்தி || 2-38 ||

தஸ்யாலமேஷா க்ஷுதி⁴தஸ்ய த்ரு³ப்த்யை ப்ரதி³ஷ்டகாலா பரமேஸ்வரேண |
உபஸ்தி²தா ஸோணிதபாரண மே ஸுரத்³விஷஸ்சாந்த³ரமஸீ ஸுதே⁴வ || 2-39 ||

ஸ த்வம் நிவர்தஸ்வ விஹாய லஜ்ஜாம் கு³ரோர்ப்⁴வாந்த³ர்ஸிதஸிஷ்யப⁴க்தி: |
ஸஸ்த்ரேண ரக்ஷயம் யத³ஸக்யரக்ஷம் ந தத³யஸ: ஸஸ்த்ரப்⁴ரு³தாம் க்ஷி³ணோதி || 2-40 ||

இதி ப்ரக³ல்ப⁴ம் புருஷாதி⁴ராஜோ ம்ரு³கா³தி⁴ராஜஸ்ய வசோ நிஸம்ய |
ப்ரத்யாஹதாஸ்த்ரோ கி³ரிஸப்ரபா⁴வாதா³தமந்யவஜ்ஞாம் ஸிதி²ஸீசகார || 2-41 ||

ப்ரத்யப்³ரவீச்சைநமிஷுப்ரயோகே³ தத்பூர்வப⁴ங்கே³ விதத²ப்ரயதந: |
ஜடீ³க்ரு³தஸ்தர்யம்ப³கவீக்ஷணேந வஜ்ரம் முமுக்ஷந்நிவ வஜ்ரபாணி: || 2-42 ||

ஸம்ருத்³த⁴சேஷ்டஸ்ய ம்ரு³கே³த்³ர காமம் ஹாஸ்யம் வசஸ்தத³யத³ஹம் விவக்ஷா: |
அந்தர்க³தம் ப்ராணப்⁴ரு³தாம் ஹி வேத³ ஸர்வம் ப⁴வாந்பா⁴வமதோ⁵பி⁴தா⁴ஸ்யே || 2-43 ||

மாந்ய: ஸ மே ஸ்தா²வரஜங்க³மாநாம் ஸர்க³ஸ்தி²திப்ரத்யவஹாரஹேது: |
கு³ரோரபீத³ம் த⁴நமாஹிதக்³நேர்நஸ்யத்புரஸ்தாத³நுபேக்ஷணீயம் || 2-44 ||

ஸ த்வம் மதீ³யேந ஸரீரவ்ரு³த்திம் தே³ஹேந நிர்வர்தயிதும் ப்ரஸீத³ |
தி³நாவஸாநோத்ஸுகபா³லவத்ஸா விஸ்ரு³ஜ்ய தாம் தே⁴நுரியம் மஹர்ஷே: || 2-45 ||

அதா²ந்த⁴காரம் கி³ரிக³ஹ்வராணம் த³ம்ஷ்ட்ராமயூகை:² ஸகலாநி குர்வந் |
பூ⁴ய: ஸ பூ⁴தேஸ்வரபார்ஸ்வவர்தீ கிஞ்சித்³விஹஸ்யார்த²பதிம் ப³பா⁴ஷே || 2-46 ||

ஏகாதபத்ரம் ஜக³த: ப்ரபு⁴த்வம் நவம் வய: காந்தமித³ம் வபுஸ்ச |
அல்பஸ்ய ஹேதோர்ப³ஹு ஹாதுமிச்ச²ந்விசாரமூட:⁴ ப்ரதிபா⁴ஸி மே த்வம் || 2-47 ||

பூ⁴தாநுகம்பா தவ சேதி³யம் கௌ³ரேகா ப⁴வேத்ஸ்வஸ்திமதீ த்வத³ந்தே |
ஜீவந்புந: ஸஸ்வது³ப்பல்வே⁴ய: ப்ரஜா: ப்ரஜாநாத² பிதேவ பாஸி || 2-48 ||

அதை²கதே⁴நோரபராத⁴சண்டா³த்³கு³ரோ: க்ரு³ஸாநுப்ரதிமாத³பி³பே⁴ஷி |
ஸக்யோ⁵ஸ்ய மந்யுர்ப⁴வதா விநேதும் கா:³ கோடிஸ: ஸ்பர்ஸயதா க⁴டோத்⁴நீ: || 2-49 ||

தத³ரக்ஷ கல்யாணபரம்பராணம் போ⁴க்தாரமூர்ஜஸ்வலமாத்மதே³ஹம் |
மஹீதலஸ்பர்ஸநமாத்ரபி⁴ந்நம்ரு³த்³த⁴ம் ஹி ராஜ்யம் பத³மைந்த³ரமாஹு: || 2-50 ||

ஏதாவது³க்தவா விரதே ம்ரு²கே³ந்த³ரே ப்ரதிஸ்வநேநாஸ்ய கு³ஹாக³தேந |
 ஸிலோச்சயோ⁵பி கூஹிதிபாலமுச்சை: ப்ரீத்யா தமேவார்த²மபா⁴ஷதேவ || 2-51 ||

நிஸம்ய தே³வாநுசரஸ்ய வாசம் மநுஷ்யதே³வ: புநரப்யுவாச |
 தே⁴ந்வா தத³த்யாஸிதகாதராக்க்யா நி⁴க்ஷயமாண: ஸுதராம் த³யாலு: || 2-52 ||

கூதாத்கில த்ராயத இத்யுத³க்³ர: கூத்ரஸ்ய ஸப்³தோ³ பு⁴வநேஷு ஸூட:⁴ |
 ராஜ்யேந கிம் தத³விபரீதவ்ரு²த்தே: ப்ரா²ணருபக்ரோஸமலீமஸர்வா || 2-53 ||

கத²ம் நு ஸக்யோ⁵நுநயோ மஹர்ஷேர்விஸ்ராணநாச்சாந்யபயஸ்விநாம் |
 இமாமநூநாம் ஸுரபே⁴ரவேஹி ருத³ரௌஜஸா து ப்ரஹ்ரு²தம் த்வயாஸ்யாம் || 2-54 ||

ஸேயம் ஸ்வதே³ஹார்பணநிஷ்க்ரயேண ந்யாய்யா மயா மோஇசயிதும் ப⁴வத்த: |
 ந பாரண ஸ்யாத³விஹதா தவைவம் ப⁴வேத³லுப்தஸ்ச முநே: க்ரியார்த:² || 2-55 ||

ப⁴வாநபீத³ம் பரவாநவைதி மஹாந்ஹி யத்நஸ்தவ தே³வதா³ரௌ |
 ஸ்தா²தும் நியோக்தூர்ந ஹி ஸக்யமக்³ரே விநாஸ்ய ரக்ஷயம் ஸ்வயமகூதேந || 2-56 ||

கிம்பயஹிம்ஸ்யஸ்தவ சேந்மதோ⁵ஹம் யஸ:ஸரீரே ப⁴வ மே த³யாலு: |
 ஏகாந்தவித³வம்ஸிஷு மத³விதா⁴நம் பிண்டே³ஷ்வநாஸ்தா² க²லு பெள⁴திகேஷு || 2-57 ||

ஸம்ப்³ந்த⁴மாபா⁴ஷணபூர்வமாஹூர்வ்ரு²த்த: ஸ நௌ ஸங்க³தயோர்வநாந்தே |
 தத³பூ⁴தநாதா²நுக³ நார்ஹஸி த்வம் ஸம்ப்³ந்தி⁴நோ மே ப்ரணயம் விஹந்தும் || 2-58 ||

ததே²இதி கா³முக்தவதே தி³லீப: ஸத³ய:ப்ரதிஷ்டம்ப⁴விமுக்தபா³ஹு: |
 ஸந்நயஸ்தஸஸ்த்ரோ ஹரயே ஸ்வதே³ஹமுபாநயத்பிண்ட³மிவாமிஷஸ்ய || 2-59 ||

தஸ்மிந்கூணே பாலயிது: ப்ரஜாநாமுத்பஸ்யத: ஸிம்ஹநிபாதமுக்³ரம் |
 அவாங்குமக்³ஸ்யோபரி புஷ்பவ்ரு²ஷ்டி: பபாத வித³யாத⁴ரஹஸ்தமுக்தா || 2-60 ||

உத்திஷ்ட² வத்ஸேத்யம்ரு²த்யாமாநம் வசோ நிஸம்யோத்தி²தமுத்தி²த: ஸந் |
 த³த³ர்ஸ ராஜா ஜநநீமிவ ஸ்வாம் கா³மக்³ரத: ப்ரஸ்ரவிணீம் ந ஸிம்ஹம் || 2-61 ||

தம் விஸ்மிதம் தே⁴நுருவாச ஸாதோ⁴ மாயாம் மயோத்³பா⁴வ்ய பரீகூஹிதோ⁵ஸி |
 ரு²ஷிப்ரபா⁴வாந்மயி நாந்தகோ⁵பி ப்ரபு⁴ ப்ரஹ்ர்தும் கிமுதாந்யஹிம்ஸ்ரா: || 2-62 ||

ப⁴க்த்யா கு³ரௌ மய்யநுகம்பயா ச ப்ரீதாஸ்மி தே புத்ர வரம் வ்ரு²ணீஷ்வ |
 ந கேவலாநாம் பயஸாம் ப்ரஸுலிதிமவேஹி மாம் காமது³கா⁴ம் ப்ரஸந்நாம் || 2-63 ||

தத: ஸமாநீய ஸ மாநிதார்த² ஹஸ்தௌ ஸ்வஹஸ்தார்ஜிதவீரசு³த:³ |

வம்ஸஸ்ய கர்தாரமநந்தகீர்திம் ஸுத³க்ஷிணயாம் தநயம் யயாசே || 2-64 ||

ஸந்தாநகாமாய ததே²தி காமம் ராஜ்ஞே ப்ரதிஸ்ருத்ய பயஸ்விநீ ஸா |
து³க்³தீவா பய: பத்ரபுடே மதீ³யம் புத்ரோபபு³ங்க்ஷவேதி தமதி³தே³ஸ || 2-65

வத்ஸஸ்ய ஹோமார்த²விதே³ஸ்ச சேஷம் கு³ரோரனுஜ்ஞாமதி³க³ம்ய மாத: |
ஊத⁴ஸ்யமிச்சா²மி தவோபபோ⁴க்தும் ஷஷ்டா²ம்ஸமுர்வ்யா இவ ரக்ஷிதாயா: || 2-
66 ||

இத்த²ம் க்ஷிதீஸேந வஸிஷ்ட²தே⁴நுர்விஜ்ஞாபிதா ப்ரீததரா ப³பூ⁴வ |
தத³ந்விதா ஹைமவதாச்ச குக்ஷே: ப்ரத்யாயயாவாஸ்ரமம்ஸ்ரமணே || 2-67 ||

தஸ்யா: ப்ரஸந்நேந்து³முக²ப்ரஸாத³ம் கு³ருர்ந்ரு³பாணம் கு³ரவே நிவேத்ய |
ப்ரஹர்ஷசிஹ்ரநாநுமிதம் ப்ரியாயை ஸஸம்ஸ வாசா புநருக்தமேவ || 2-68 ||

ஸ நந்தி³நீஸ்தந்யமநிந்தி³தாத்மா ஸத³வத்ஸலோ வத்ஸஹுதாவஸேஷம் |
பபௌ வஸிஷ்டே²ந க்ரு³தாப்யநுஜ்ஞே: ஸுப்⁴ரம் யஸோமூர்தமிவாதித்ரு³ஷ்ண: || 2-
69 ||

ப்ராதர்யதோ²க்தவ்ரதபாரணந்தே ப்ராஸ்தா²நிகம் ஸ்வஸ்த்யயநம் ப்ரயுஜ்ய |
தௌ த³ம்பதீ ஸ்வாம் ப்ரதி ராஜதா⁴நீம் ப்ரஸ்தா²பயாமாஸ வஸீ வஸிஷ்ட:² || 2-70 ||

ப்ரத³க்ஷிணீக்ரு³த்ய ஹுதம் ஹுதாஸமநந்தரம் ப⁴ர்துரருந்த⁴தீம் ச |
தே⁴நும் ஸவத்ஸாம் ச ந்ரு³ப: ப்ரதஸ்தே² ஸந்மங்க³ளோத³க்³ரதரப்ரபா⁴வ: || 2-71 ||

ஸ்ரோத்ராபி⁴ராமத⁴வநிநா ரதே²ந ஸ த⁴ர்மபத்நீஸஹித: ஸஹிஷ்ணு: |
யயாவநுத்³கா⁴தஸுகே²ந மார்க³ம் ஸ்வேநேவ பூர்ணேந மநோரதே²ந || 2-72 ||

தமாஹிதௌத்ஸுக்யமத³ர்ஸநேந ப்ரஜா: ப்ரஜார்த²வ்ரதகர்ஸிதாங்க³ம் |
நேத்ரை: பபுஸ்த்ரு³ப்திமநாப்நுவத³பி⁴ர்நவோத³யம் நாத²மிவௌஷதீ⁴நாம் || 2-73 ||

புரந்த³ரபூ: புரமுத்தபாகம் ப்ரவிஸ்ய பௌரைபி⁴நந்த³யமாந: |
பு⁴ஜே பு⁴ஜங்கே³ந்த³ரஸமாநஸாரே பூ⁴ய: ஸ பூ⁴மேர்து⁴ரமாஸஸஞ்ஜ || 2-74 ||

அத² நயநஸமுத்த²ம் ஜ்யோதிரத்ரேரிவ த³யௌ:
ஸுரஸரிதி³வ தேஜோ வஹ்நிநிஷ்ட²யூதமைஸம் |
நரபதிகுலபூ⁴த்யை க³ர்ப⁴மாத⁴த்த ராஜ்ஞீ
கு³ருபி⁴ரபி⁴நிவிஷ்டம் லோகபாலாநுபா⁴வை: || 2-75 ||

இதி பூநீரகு⁴வம்ஸே மஹாகாவ்யே கவிபூகாலிதா³ஸக்ரு²தௌ

நந்தி³நீ³வரப்ரதா³நோ³ நாம த்³விதீய: ஸர்க:³ ॥

Encoded and Proofread by Mrs. and Mr. Desiraju H. Rao and
Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

——
Raghuvansha by Kalidas Chapter 2
pdf was typeset on March 24, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

